نظرمحمد مطمئن

۲۰۱٤/۰۲/۱۲

د افغانستان وروستی سياسي حالت او د سولې بهير

دا چې په تېره څه باندې يوه لسيزه کې د ښاغلي کرزي هوډ يو پر بل پسې بدلون موندلی، همدا لامل دی چې ډېری افغانان د ښاغلي کرزي وروستيو غوښتونو او څرګندونو ته هم د شک په سترګه ګوري.

خو که ښاغلی کرزی پر خپل همدغه دريځ ودرېږي، چې له امريکا سره امنيتي تړون نه لاسليک کوي او د رښتينې سولې لپاره له امريکا څخه د فعال رول لوبولو غوښتنه کوي، په هېواد کې دننه او بهر به، تر ډېره د خلکو ملاتړ خپل کړي.

د ۲۰۱۴ د جنورۍ په ۲۸مه او ۲۹مه د پاکستان په پلازمېنه اسلام آباد کې د فکر او عمل اداري له خوا (په افغانستان کې د سولې او پخلاينې) تر نامه لاندې يو لوی کنفرانس جوړ شوی و، چې پکې د افغانستان او پاکستان د ډېرو مهمو مذهبي او سياسي ګوندونو پر مشرانو سربېره، ځينې نورو سياسي څېرو او څېړونکو هم ګډون کړی و.

د جماعت علماء ګوند مشر مولانا فضل الرحمن، د جماعت علماء (س) مشر مولانا سميع الحق، د جماعت اسلامي مشر سيد منور حسن، د تحريک انصاف ګوند مرستيال، د پښتونخوا ګوند مشر محمود خان اڅکزی، د عوامي نشنل ګوند مشر افراسياب خټک، د خيبر پښتونخوا والي انجنير شوکت خان، د اسلامي حزب (حکمتيار) استازی ډاکتر غيرت بهير، په افغانستان کې له بهرنيو اړو سره د مخالفت جبهې مشر انجنير احمدشاه احمدزی، د اسلامي حزب (ارغنديوال-کابل) استازی مولوي جانباز سرفراز، د سولې شورا غړو مولوي شهزاده شاهد او حاجي دين محمد، د سولې شورا د مشر او اسلامي جمعيت په استازيتوب عبدالستار مراد، افغان ليکوال او څېړونکی استاد محمد زمان مزمل او دکتور صفت الله قانت، د ډېرو نورو ترڅنګ هغه کسان وو، چې د کنفرانس ګډونوالو ته يې ويناوې وکړې.

د ټولو نظر دا و، چې سوله او سولې ته ژمن پاتې کېدل لومړنۍ اړتيا ده، دا چې سوله څه ډول راځي، په دې اړه ډول ډول څرګندونې د يادو شوو کسانو له خوا وشوې، يوه خبره چې د دغو کسانو په ويناوو کې پرېې توافق و، دا وه چې ترڅو چې په افغانستان کې سوله رانه شي، په پاکستان کې هم د سولې هڅې نتيجه نه ورکوي، دغه راز بله خبره دا وه، چې د فکر او عمل اداري مشر محمد اصف لقمان او همدا راز ځينو نورو ويناوالو اشاره ورته کوله، چې په کنفرانس کې يو مهم اړخ (طالبان) ګډون نه لري.

اوس ټول لوري دې پايلې ته رسېدلي دي، چې ترڅو چې طالبان د سولې په اړه کېدونکو خبرو اترو کې مخامخ برخه وانه خلي، د سولې هر ډول هڅې به نيمګړې وي.

که ښاغلي کرزي دا دريځ، چې له بهرنيانو سره د تړون نه لاسليکول او د سولې غوښته ده، څو کاله وړاندې نيولی وای، اوس به يې لړترلړه په ولس کې خواخوږي درلودلای او دا ډول په عمل کې به يې ښودلې وای، چې سولې ته ژمن دی؛ حال دا چې په تېرو دولسو کلونو کې ډېری شنونکي په دې نظر دي، چې د سولې پر وړاندې تر ټولو لوی خنډ خپله ښاغلی کرزی و.

اوس چې د ولسمشريزو ټاکنو لپاره درې مياشتې پاتې دي، د ښاغلي کرزي دوره به ختمېږي او دی غواړي، هغه کار چې په دولسو کلونو کې يې ونه شو کړای، اوس يې په دريو مياشتو کې وکړي، خو دا به ډېره عجيبه وي.

اصلي خبره دا ده، چې لاهم امريکا، ولسمشر کرزی او نور ښکېل اړخونه سولې ته ژمن نه دي، امريکا غواړي چې سياسي لوبه وکړي او طالبان د سولې په نوم، پر بې معنی او بې هدفه خبرو تېرباسي او بل لوري ته هڅه وکړي، چې په دې سره د طالبانو نظامي ضعف او سياسي کمزورتيا نړيوالو ته وښيي.

ولسمشر کرزی هڅه کوي، چې په دې پلمه له امريکا، طالبانو او افغان ولس څخه امتيازات ترلاسه کړي، له امريکا څخه وغواړي چې د ده د خوښې کانديد راتلونکی ولسمشر شي، له طالبانو څخه وغواړي، چې له امريکا سره يې جګړه ده، د ده ننګه دې وکړي او په افغان حکومت کې ګډون وکړي، يا هم له ولس څخه د ټاکنو د ځنډېدلو امتياز ترلاسه کړي، چې څو نور کلونه هم د واک پر ګدۍ کېني.

لاهم ښاغلی کرزی نه سولې تېنګښت ته او نه هم د ټاکنو ترسره کېدلو ته ژمن ښکاري؛ ځکه چې سوله له پاکستان څخه غواړي او پاکستان هېڅکله نه شي کولای، چې په افغانستان کې سوله راولي؛ او نه هم پاکستان دومره واک او

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

زور لري، چې پر طالبانو فشار راوړي، چې د سولې په نوم د افغان حکومت غوښتنې ومني؛ خو بیا هم داسې انګېرنې شته دي، چې اوسمهال ښاغلی کرزی د سولې اړوند خبرو ته مشروط تمایل لري.
ښاغلی کرزی خپل شرطونه لري، چې طالبانو ته یې په پټ ډول پېغام استولی دی، خو داسې برېښي چې طالبان به په هېڅ ډول په دغه حساس پړاو او د ښاغلي کرزي د کمزورتیا په وخت کې، د هغه شرطونو ته غوږ کې نه ږدي.
کرزی له مختلفو لورو څخه له دومره فشار سره مخ دی، چې اټکل یې ګران دی، د امریکا د ولسمشر او په ټول کې د دیموکراتانو فشار، په کوردننه د شمال ټلوالې فشارونه او دا ډول د طالبانو نظامي فشار.
خو بیا هم ښاغلی کرزی په دې هڅه کې دی، چې څه ډول واک انحصار کړي، کله چې اسلامي حزب (ارغندیوال) او شمال ټلوالې (عبدالله عبدالله) د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو لپاره ائتلاف وکړ، سملاسي یې قطب الدین هلال د هغوی په مقابل کې راپورته کړ، په اوسني وخت کې ښاغلی جمعه خان همدرد، قاضي محمد امین وقاد، محمد اکبر بارکزی او فیضان هم هڅه کوي، چې د اسلامي حزب غړي له ارغندیوال څخه جلا کړي او په راتلونکو ټاکنو کې د ښاغلي کرزي په ګټه کمپاین وکړي.
تر اوسه خو امریکا او افغان حکومت ډېره هڅه وکړه، چې طالبان هم په ډول ډول نومونو او ګوندونو ووېشي ترڅو د سولې دروازه په یو مخیز ډول بنده شي؛ خو اوس داسې برېښي، چې د جګړې وخت مخ په ختمېدلو دی او سیاسي لوبه پیل شوې، سیاسي لوبه تر جنګ ګرانه ده او ډېر دقت کول غواړي.
اوسمهال هم د طالبانو او امریکا ترمنځ د مخامخ خبرو او بیا وروسته د بین الافغاني تفاهم لپاره وخت او چانس شته دی؛ ځکه داسې ویل کېږي، چې د ګوانتانامو د بندیانو د تبادلې خبرې نږدې شوې دي، چې د سولې لپاره یو ښه پرمختګ دی؛ طالبان او امریکا دواړه غواړي، چې بیا ځل خبرې پیل شي، خو طالبان دا ځل مخکې له مخکې شرطونه لري، چې یو له هغو څخه امریکا باید ومني، د ګوانتانامو بندیانو خلاصون او تبادله، د ټاکنو لغوه کول او ځنډول، د امریکا له خوا په افغانستان کې د اډو نه غوښتل او له افغانستانه د امریکایي پوځیانو د وتلو اعلان.
له بلې خوا امریکا نور په افغانستان کې د درنې او اوږدې جګړې د دوام لپاره پیسې هم نه لري او نه هم د امریکایي سرتېرو د مرګ ژوبلې زغم لري، غواړي چې له جنګ څخه ووځي او د سولې لاره غوره کړي، ترڅو د یوه جوړجاړي له مخې له افغانستان څخه ووځي او دغه اوږده، ګرانه او له اقتصادي پلوه درنه جګړه پای ته ورسوي.
بلخوا طالبانو هم وخت ناوخت داسې څرګندونې کړې دي، چې نه غواړي هغه تېروتنې بیا تکرار شي، چې په نویيمو کلونو کې مجاهدینو وکړې او د کورنۍ جګړې لامل شوې.
دا چې مذاکرات او خبرې په خپل ذات کې د جګړې برخه ده، که ښکېل اړخونه (طالبان، افغان حکومت او امریکا) جګړې ته دوام ورکوي، یو له بل سره د جګړې په ډګر کې زور ازمایي کوي، نو ترڅنګ یې باید خبرو ته هم کېني.
دغه راز افغان ولس او هغه سیاسي څېرې، چې غواړي افغانستان ته امن او سوله راشي، باید کرار کې نه نې، له ښکېلو اړخونو سره خبرې ولري، هغوی چمتو کړي چې سوله د ټولو په ګټه ده او بالاخره یوې رښتینې سولې ته لار هواره شي.
تر ټولو غوره لار همدا ده، چې د افغانستان په قضیه کې ټولې ښکېلې غاړې پر یوه درېیمګړې ډله هوکړه وکړي او د سولې په ټېه درېدلی بهیر له کوم چل او فریب ورکولو پرته بیا پیل شي.

پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ